

پوشاک هند و ایران

(دوران گورکانیان و صفویان)

دکتر علی محمودی عالی

و

الهام رجب‌پور

سرشناسه: محمودی عالمی، علی، ۱۳۵۵ -
 عنوان و نام پدیدآور: پوشاک هند و ایران (دوران گورکانیان و صفویان) /
 علی محمودی عالمی، الهام رجب پور؛ ویراستار معصومه ترک، هدا ستاری فقیهی.
 مشخصات نشر: آمل: وارث و، ۱۴۰۰.
 مشخصات ظاهری: ۱۴۵ ص.: مصور (رنگی)، جدول.
 شابک: ۱۱۰۰۰۰۰ ریال: 1-79-7305-622-978
 وضعیت فهرست نویسی: فیبا
 یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۳۴] - ۱۴۵.
 موضوع: پوشاک -- هند -- تاریخ -- امپراتوری مغولان هند
 Clothing and dress -- India -- History -- Mogul Empire
 موضوع: مغولان هند (سلسله)
 Mogul Empire
 پوشاک -- ایران -- تاریخ -- قرن ۱۰ - ۱۲ ق.
 Iran -- History -- 16 - 18th century Clothing and dress --
 موضوع: ایران -- تاریخ -- صفویان، ۹۰۷ - ۱۱۴۸ ق.
 Iran -- History -- Safavids, 1502 - 1736
 شناسه افزوده: رجب پور، الهام، ۱۳۶۱ -
 رده بندی کنگره: GT ۱۴۶۰
 رده بندی دیویی: ۰۰۹۵۴/۳۹۱
 شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۱۵۰۳۳
 اطلاعات کتابشناسی ملی: فیبا

نشر وارش و

پوشاک هند و ایران (دوران گورکانیان و صفویان)

دکتر علی محمودی عالمی - الهام رجب پور

طراح جلد: محمدرضا سلیمیان، هدا ستاری فقیهی

ویراستار: معصومه ترک، هدا ستاری فقیهی

صفحه آرای: محمدرضا سلیمیان

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰

چاپ و صحافی: پایتخت - مبین

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۱۱۰۰۰۰ تومان

انتشارات وارث و

آمل، میدان ۱۷ شهر یور، ابتدای خ نور، فجر دوم، ساختمان بهارستان، طبقه دوم

ایمیل: vareshva28@yahoo.com

دورنگار: ۰۱۱ ۴۴۲ ۶۸۷۰۹ - تلفن: ۰۱۱ ۴۴۲ ۶۸۷۰۹ - ۰۹۱۱ ۱۳۷ ۶۶۱۰

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸.....	پیشگفتار.....
۱۰.....	امپراتوری گورکانی.....
۱۱.....	مختصر تاریخ سیاسی گورکانیان.....
۱۲.....	زبان فارسی در دوران گورکانی.....
۱۳.....	زمینه‌های تأسیس سلسله گورکانیان.....
۱۴.....	پیشینه اسلام در هند.....
۱۷.....	حمله تیمور به هند.....
۱۸.....	ضعف سیاسی و نظامی هند.....
۲۰.....	ظهور صفویه در ایران و تأثیر آن بر هند.....
۲۱.....	تساهل مذهبی بابر.....
۲۳.....	تشکیلات و سازماندهی سپاه بابر.....
۲۴.....	تحولات فرهنگی و هنری عصر گورکانی.....
۲۵.....	هنر در دوران گورکانیان هند.....
۲۷.....	خط و خوشنویسی در دوره گورکانیان.....
۳۱.....	نگارگری گورکانی.....
۳۲.....	معماری گورکانی.....
۳۴.....	صنایع دستی و فرش‌بافی در دوران گورکانی.....
۳۷.....	ایران در دوران صفویان.....
۳۸.....	ساختار سیاسی دوره صفوی.....
۴۱.....	شکل‌گیری صفویه.....
۴۲.....	نقش مذهب در شکل‌گیری سلسله صفوی.....
۴۴.....	ساختار اجتماعی دوره صفوی.....
۴۶.....	ساختار اقتصادی حکومت صفویان.....
۴۸.....	دین و مذهب صفویان.....
۴۸.....	زبان رسمی صفویان.....
۴۹.....	تحولات فرهنگی و هنری عصر صفوی.....
۵۱.....	هنر معماری در دوران صفوی.....
۵۳.....	فلزکاری دوران صفوی.....

۵۳		قالی‌بافی در دوران صفوی
۵۳		صحافی و جلدسازی در دوران صفوی
۵۴		نقاشی و نگارگری در دوران صفوی
۵۴		سفالگری در دوران صفوی
۵۵		پوشاک در دوران امپراتوری هند گورکانی و ایران صفوی
۵۶		پوشاک هند در دوران گورکانی
۵۶		تاریخچه پوشاک و لباس هندی
۵۸		پوشاک در تمدن سند (۱۴۰۰-۲۶۰۰ پیش از میلاد)
۵۹		پوشاک دوران ودایی هند (۶۰۰-۱۲۰۰ پیش از میلاد)
۶۰		پوشاک دوران موریای و سونگ (۷۲-۳۲۴ پیش از میلاد)
۶۲		پوشاک دوران ساتاوانا (۲۰۰ پیش از میلاد تا ۲۵۰ میلادی)
۶۳		پوشاک دوره کوشانیان (۱۳۰ پیش از میلاد-۱۸۵ میلادی)
۶۶		پوشاک دوران گوپتا (قرن چهارم و پنجم میلادی)
۷۱		پوشاک دوره پس از گوپتا (قرن‌های ۷ تا ۱۲ میلادی)
۷۳		پوشاک دوره پالاوا (قرن‌های هفتم تا نهم میلادی)
۷۴		پوشاک دوره جولا (قرن‌های نهم تا سیزدهم میلادی)
۷۴		پوشاک دوره پیش از مغول (قرن‌های ۱۳ تا ۱۵ میلادی)
۷۶		پوشاک دوره سلطنت مغول (قرن‌های ۱۶ تا ۱۹ میلادی)
۸۱		پوشاک در دوره امپراتوری ویجی‌نگر (قرن‌های ۱۴ تا ۱۷ میلادی)
۸۲		پوشاک در دوره پس از مغولان (قرن‌های ۱۸ و ۱۹ میلادی)
۸۵		هنر قلمکارسازی در هند دوران گورکانی
۸۶		ویژگی و شیوه‌های پارچه‌بافی گورکانی
۸۹		پوشاک ایران در دوران صفوی
۸۹		پارچه‌بافی دوره صفوی
۹۰		مکاتب پارچه‌بافی در دوره صفوی
۹۱		انواع بافته‌های دوره صفوی
۹۳		مراکز تولید پارچه در دوره صفوی
۹۳		طرح و نقش در پارچه‌های صفوی
۹۵		ویژگی و شیوه‌های پارچه‌بافی صفویه
۹۸		بررسی تطبیقی نقوش پارچه‌های صفوی و گورکانی

پیشگفتار

دوره گورکانیان هند را آخرین عصر طلایی امپراتوری‌های اسلامی می‌نامند. مقارن زمان برخاستن صفویه یکی از نوادگان تیمور به نام بابر که در منطقه فرارود حکومت می‌کرد، به هند حمله و آنجا را فتح کرد و برخلاف جدش تیمور یا سلطان محمود غزنوی در همانجا ساکن شد و سلسله درخشان گورکانیان هند یا امپراتوری مغولی هند را بنیان نهاد. امپراتوری گورکانی یکی از بزرگ‌ترین امپراتوری‌های مسلمان شمرده می‌شود. گورکانیان در برهه‌ای از تاریخ سراسر شبه‌قاره هند را پوشش داده بودند. اوج این امپراتوری مربوط به شش سلطان نخستین آن یعنی بابر شاه، همایون شاه، اکبر شاه، جهانگیر شاه، شاه جهان و اورنگ‌زیب است که روی هم ۱۸۶ سال سلطنت کردند. رابطه گورکانیان با پادشاهان ایرانی بسیار مطلوب و دوستانه بود و این امر زمینه توسعه و رونق فرهنگ ایرانی را در هند فراهم آورد.

پادشاهان مغولی هند به فارسی سخن می‌گفتند و زبان فارسی نیز زبان رسمی دربار آنان بود. پادشاهان گورکانی هند به هنر عشق می‌ورزیدند و در این دوره زمینه مهاجرت دانشمندان و نخبگان ایرانی به هند فراهم گردید و آنها به کمک سلاطین فرهنگ دوست گورکانی زمینه ترقی و توسعه فرهنگ ایرانی را فراهم آوردند. ایرانیان در دستگاه امپراتوری گورکانی نقش‌های گوناگون و متنوعی در امور حکومتی پیدا کردند که باعث تقویت و تثبیت حکومت گورکانی و نیز پیاده کردن فرهنگ ایرانی-اسلامی در شبه‌قاره گردید. در عصر گورکانیان هنر خوشنویسی با تأثیر از هنر خوشنویسی عصر تیموری و تلاش خطاطان و کاتبان بزرگ ایرانی و دلبستگی و تعلق امپراتوران گورکانی به اوج کمال رسید. تأثیر قلمکاری ایرانی در قلمکارسازی هندی در دوره صفویه به وضوح دیده می‌شود. هندوها در صنایع دستی و فنون بومی و تولیدات و منسوجات از طرح‌های ایرانی استفاده می‌کردند. در صنایع دستی و فرش، همایون شاه چند فرش‌باف ایرانی را با خود به هندوستان برد. ایرانیان مهاجر هنر فرش‌بافی را به هندوها آموزش می‌دادند.